LT

EUROPOS CENTRINIS BANKAS

# EUROPOS CENTRINIO BANKO NUOMONĖ

**2005 m. gruodžio 30 d.**

**Lietuvos banko prašymu**
**dėl įstatymo, iš dalies keičiančio Lietuvos banko įstatymą, projekto**

**(CON/2005/60)**

1. 2005 m. lapkričio 9 d. Europos centrinis bankas (ECB) gavo Lietuvos banko prašymą pateikti nuomonę dėl įstatymo, iš dalies keičiančio Lietuvos banko įstatymą, projekto (toliau – įstatymo projektas).

2. ECB kompetencija teikti nuomonę yra grindžiama 1998 m. birželio 29 d. Tarybos sprendimo 98/415/EB dėl nacionalinių institucijų konsultavimosi su Europos centriniu banku teisės akto projekto nuostatų klausimais[1] 2 straipsnio 1 dalies pirma, trečia ir penkta įtraukomis, kadangi įstatymo projektas yra susijęs su valiutos klausimais, Lietuvos banku bei mokėjimo ir atsiskaitymo sistemomis. Vadovaudamasi Europos centrinio banko darbo reglamento 17 straipsnio 5 dalies pirmu sakiniu, Valdančioji taryba priėmė šią nuomonę.

3. ECB supranta, jog pagrindinis įstatymo projekto tikslas yra suderinti Lietuvos banko įstatymą su Europos bendrijos steigimo sutartimi bei Europos centrinių bankų sistemos ir Europos centrinio banko statutu. ECB pranešime apie konvergenciją 2004[2] ECB pažymėjo, kad su Lietuvos banko operacijomis susiję Lietuvos teisės aktai, įskaitant Lietuvos Konstituciją, Lietuvos banko įstatymą, Pinigų įstatymą ir Lito patikimumo įstatymą, turi būti suderinti pagal Sutarties 109 straipsnį.

4. ECB pažymi, kad įstatymo projektas visapusiškai peržiūri Lietuvos banko įstatymą. Jis pritaria įstatymo projekte siūlomiems pakeitimams. Jį priėmus, ir atsižvelgus į toliau išdėstytas pastabas, įstatymo projektas padės užbaigti teisės aktų pakeitimus, reikalingus Lietuvai daromos išlygos panaikinimui. ECB pažymi, kad įstatymo projektas numatytas įsigalioti tą dieną, kai panaikinama Lietuvai daroma išlyga vadovaujantis Sutarties 122 straipsnio 2 dalyje numatyta tvarka.

5. ECB bendrai pažymi, kad Lietuvos Konstitucijoje nustatyti Lietuvos banko valdybos pirmininko atleidimo pagrindai neatitinka Statuto 14.2 straipsnio. Konstitucijos 75 straipsnis ir 84 straipsnio 13 dalis leidžia atleisti pirmininką pareiškus nepasitikėjimą juo, o Statuto 14.2 straipsnis tokio atleidimo pagrindo nenumato. Be to, dar reikia pakeisti Konstitucijos 125 straipsnio 2 dalį, kuris nustato, kad pinigų emisijos teisę turi tik Lietuvos bankas, siekiant suderinti ją su Sutartimi ir

1 OL L 189, 1998 7 3, p. 42.

2 Pranešimas apie konvergenciją 2004, p. 225-226.

Statutu[3]. ECB taip pat pažymi, kad kai kurias Lietuvos banko funkcijas ir pareigas nustato kiti teisės aktai, pavyzdžiui, Pinigų įstatymas ir Lito patikimumo įstatymas. ECB atkreipia Lietuvos banko dėmesį į tai, jog tokie teisės aktai turi būti suderinti su Sutartimi ir Statutu prieš panaikinant Lietuvai daromą išlygą.

6. ECB pritaria tam, jog įstatymo projekto 1 straipsnis paaiškina, kad Lietuvos bankas bus sudėtinė Europos centrinių bankų sistemos (ECBS) dalis ir kad jis vykdys ECBS uždavinius vadovaudamasis ECB gairėmis bei nurodymais, kaip reikalauja Statuto 14.3 straipsnis. Įstatymo projekto 1 straipsnis taip pat nustato, kad Lietuvos banko turtas priklauso Lietuvos bankui, ir kad Lietuvos bankas turtą valdo, naudoja ir juo disponuoja Bendrijos teisės ir Lietuvos banko įstatymo nustatytomis sąlygomis. ECB supranta, kad ši nuostata sustiprina Lietuvos banko teisę valdyti savo išteklius ir padeda siekti ECBS tikslų. Šiai įstatymo projekto nuostatai pritariama.

7. ECB taip pat pritaria įstatymo projekto 2 straipsnio nuostatoms, pagal kurias Lietuvos bankas, laikydamasis Sutarties reikalavimų, turi teisę išleisti banknotus ir monetas.

8. Naujai suformuluoti įstatymų nustatyti Lietuvos banko tikslai (įstatymo projekto 3 straipsnis) dabar yra suderinti su Sutarties 105 straipsnio 1 dalimi ir Statuto 2 straipsniu. Tačiau Lietuvos bankas, siekdamas atspindėti Sutarties formuluotę, galėtų apsvarstyti galimybę vietoj žodžių „Europos Bendrijos bendrąsias ekonominės politikos kryptis“ daryti nuorodą į „bendrąsias ekonominės politikos kryptis Europos *Bendrijoje*“.

9. ECB pažymi, kad įstatymo projekto 4 straipsnis daro skirtumą tarp su ECBS susijusių uždavinių ir kitų Lietuvos banko uždavinių, banknotų ir monetų išleidimą laikydamas su ECBS susijusiu uždaviniu. Tačiau monetų išleidimas yra valstybių narių prerogatyva, o ne ECBS uždavinys.

10. Pagal įstatymo projekto 4 straipsnį Lietuvos bankas, kaip dalį kitų savo uždavinių, turėtų teisę savo nustatyta tvarka, sąlygomis ir terminais duoti paskolas kredito įstaigoms, užtikrintas įkeičiamu pakankamu turtu. ECB supranta, kad įstatymo projekto 4 straipsnis nustato mechanizmą finansų krizei spręsti, jei Lietuvos bankas mano, kad likvidumo palaikymas kritinėse situacijose yra būtinas ir tinkamas tam tikromis išimtinėmis aplinkybėmis. ECB pritaria tam, jog įstatymo projekto 4 straipsnis nustato, kad tokia parama turėtų būti suteikiama, „jei tai neprieštarauja reikalavimams, kylantiems iš Lietuvos banko dalyvavimo Europos centrinių bankų sistemoje“, tokiu būdu suteikdamas apsaugos priemonę, užtikrinančią, jog būtų laikomasi Sutarties 101 straipsnyje nustatyto piniginio finansavimo draudimo.

11. Pagal įstatymo projekto 4 straipsnį Lietuvos bankas, veikdamas kaip sudėtinė ECBS dalis, bendrai su kitais ECBS nariais nustato pinigų politiką ir ją įgyvendina. Kadangi pagal Statuto 12.1 straipsnį Bendrijos pinigų politiką nustato tik Valdančioji taryba, ir todėl tokia pinigų politika bus taikoma ir Lietuvai šiai įsivedus eurą, įstatymo projektas turėtų būti pakeistas taip, jog jis nustatytų, kad Lietuvos bankas „įgyvendina pinigų politiką“, neminint pinigų politikos nustatymo.

---

3 Žr. 2005 m. spalio 26 d. ECB nuomonę CON/2005/38 Lietuvos banko prašymu dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos 125 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto; Europos centrinio banko pranešimą apie konvergenciją 2004, p. 225-226.

12. ECB taip pat pastebi, kad pagal įstatymo projekto 4 straipsnį Lietuvos bankas skatina patvarų ir veiksmingą mokėjimo ir vertybinių popierių atsiskaitymo sistemų veikimą. Ši įstatymo projekto nuostata atkartoja galiojančio Lietuvos banko įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 8 punktą. Aiškumo dėlei Lietuvos bankas galėtų apsvarstyti galimybę iš dalies pakeisti šią nuostatą aiškiai įtraukiant kliringo sistemas.

13. Įstatymo projekto 4 straipsnis nustato, kad Lietuvos bankas renka ECBS uždaviniams ir Lietuvos banko funkcijoms vykdyti reikalingą statistinę informaciją iš valstybės institucijų ir ūkio subjektų. Pagal įstatymo projekto 28 straipsnį valstybės ir savivaldybių institucijos ir ūkio subjektai privalo pateikti Lietuvos bankui informaciją, reikalingą jo funkcijoms vykdyti. Lietuvos bankas galėtų apsvarstyti, ar įstatymo projekto 4 straipsnis turėtų nurodyti, kad statistinė informacija renkama ir iš savivaldybių institucijų. Be to, įstatymo projekto 28 straipsnis nustato, kad Lietuvos bankas gali teikti informaciją Europos centriniam bankui, kitų valstybių narių NCB ir kitoms institucijoms, jei ji reikalinga jų funkcijoms atlikti, ir jei tokios informacijos teikimo nedraudžia Lietuvos įstatymai. Aiškumo dėlei ECB siūlo, kad įstatymo projekto 28 straipsnis turėtų nurodyti, jog šis draudimas netaikomas statistinės informacijos Europos centriniam bankui teikimui, kuriam taikoma 1998 m. lapkričio 23 d. Tarybos reglamento (EB) 2533/98 dėl Europos centrinio banko renkamos statistinės informacijos[4] 8 straipsnyje nustatyta konfidencialumo tvarka.

14. Įstatymo projektas taip pat pakeičia Lietuvos banko įstatymą Lietuvos banko valdybos įgaliojimų atžvilgiu. Konkrečiai, įstatymo projekto 5 straipsnis nustato, be kita ko, kad Valdyba tvirtina finansinių metų pelno paskirstymą. ECB supranta, kad pelno paskirstymo taisyklės yra nustatytos Lietuvos banko įstatymo 23 straipsnio 3 dalyje. Lietuvos bankas turėtų apsvarstyti galimybę įtraukti nuorodą į 23 straipsnio 3 dalį į įstatymo projekto nuostatas dėl Valdybos įgaliojimų.

15. Įstatymo projekto 6 straipsnis aiškiai nurodo, kad Lietuvos banko valdybos pirmininko pavaduotojai ir valdybos nariai sprendimą dėl atleidimo prieš terminą turi teisę apskųsti Vilniaus apygardos teismui. ECB pritaria šiai nuostatai, kuri sustiprina Sutarties 108 straipsniu reikalaujamą NCB sprendimus priimančių organų narių asmeninį nepriklausomumą. Ši įstatymo projekto nuostata turi įsigalioti iškart, nelaukiant euro įvedimo Lietuvoje.

16. Įstatymo projekto 7 straipsnis iš dalies pakeičia Lietuvos banko valdybos balsavimo taisykles. Tai yra, įstatymo projektas nustato, kad Valdybos sprendimai priimami ne mažiau kaip trijų balsų dauguma. ECB pritaria šiai nuostatai, kadangi ji sustiprina Lietuvos banko sprendimų priėmimo kolegialumo principą.

17. ECB supranta, kad įstatymo projekto 8 straipsnio 2 dalis mini Lietuvos banko paramą savo tarnautojų dalyvavimui kitų centrinių bankų organizuojamuose kultūros ir sporto renginiuose. ECB pažymi, kad ši veikla nėra susijusi konkrečiai su ECBS, ir rekomenduoja, kad Lietuvos bankas įstatymo projekte paaiškintų, jog jis gali remti savo tarnautojų dalyvavimą užsienio centrinių bankų ir tarptautinių finansų institucijų organizuojamuose kultūros ir sporto renginiuose.

4 OL L 318, 1998 11 27, p. 8.

18. Įstatymo projekto 9 straipsnis panaikina nuorodą į banko paslaptis sudarančios informacijos detalius sąrašus ir pateikia bendresnį banko paslapties apibrėžimą. Konkrečiai, ECB pažymi, jog Statuto 38 straipsnis reikalauja, kad bet kokiai su ECBS susijusiai informacijai, priskiriamai ne viešosios informacijos kategorijai, turėtų būti taikomi profesinės paslapties reikalavimai. Todėl pritariama įstatymo projekto 9 straipsnyje pateiktam naujai suformuluotam banko paslapties apibrėžimui.

19. ECB pažymi, kad įstatymo projektas iš esmės pakeičia Lietuvos banko įstatymo ketvirtąjį skirsnį, kuris reglamentuoja pinigų politikos klausimus. Konkrečiai, įstatymo projektas numato nuostatas, panašias į Statuto 17 ir 18 straipsnių nuostatas. ECB pritaria šiam pakeitimui, kadangi jis atspindi esminį pokytį nustatant ir įgyvendinant pinigų politiką Lietuvoje. Nuo tos datos, kai bus panaikinama Lietuvai daroma išlyga, ECBS bus atsakinga už Lietuvos pinigų politikos nustatymą ir įgyvendinimą. Siūloma, kad Lietuvos banko įstatymo 25 straipsnio pavadinimas būtų pakeistas, siekiant atsižvelgti į šio straipsnio turinį, t. .y.: „Sąskaitų atidarymas ir pinigų politikos operacijos“. Be to, iš pasiūlytos naujos Lietuvos banko įstatymo 25 straipsnio formuluotės turėtų būti pašalinta nuoroda į bendrai su kitais ECBS nariais nustatytą pinigų politiką, kadangi pinigų politiką euro zonai nustato tik Valdančioji taryba.

20. Įstatymo projektas, siekdamas nustatyti, kad Lietuvos bankas turėtų valdyti savo užsienio atsargas vadovaudamasis Bendrijos teisės reikalavimais, taip pat iš dalies pakeičia Lietuvos banko įstatymo penktąjį skirsnį. Pagal Sutarties 105 straipsnio 2 dalį vienas iš pagrindinių uždavinių, kurie turi būti vykdomi per ECBS, yra valstybių narių oficialiųjų užsienio atsargų laikymas ir valdymas. ECB pažymi, kad įstatymo projektas nepakeičia Lietuvos banko įstatymo 36 straipsnio, kuris nustato, kad Lietuvos bankas gali savo vardu ar pagal susitarimą su Lietuvos Vyriausybe jos vardu sudaryti atsiskaitymų sutartis su užsienio valstybinėmis ir (ar) privačiomis institucijomis. Įstatymo projektas turėtų tiksliau atspindėti tą faktą, kad Lietuvos Vyriausybė negali įtakoti Lietuvos banko laikomų oficialiųjų užsienio atsargų valdymo. Lietuvai įsivedus eurą, Lietuvos bankas, kaip sudėtinė ECBS dalis, nepriklausomai atliks oficialiųjų užsienio atsargų valdymą[5].

21. Įstatymo projekto 29 straipsnis dėl poveikio priemonių, susijusių su statistinės informacijos pažeidimais, Lietuvos bankui suteikia teisę taikyti sankcijas už pažeidimus statistikos srityje, jeigu tai susiję su ne ECBS uždaviniais. Kadangi tam tikriems su ECBS statistika susijusiems atvejams ECB sankcijų tvarka gali būti netaikoma, siūloma, jog įstatymo projekto 29 straipsnis turėtų nustatyti, kad Lietuvos bankas turi teisę skirti baudas ir delspinigius ūkio subjektams už reikalavimo teikti statistinę informaciją Lietuvos bankui pažeidimus, jei tokiems pažeidimams netaikoma ECB sankcijų tvarka.

---

5 Žr. 2002 m. liepos 9 d. ECB nuomonę CON/2002/18 Belgijos finansų ministerijos prašymu dėl Programiniu įstatymu numatyto Bendrovių kodekso naujo 879 straipsnio projekto, taip pat dėl kelių Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique organišką įstatymą aiškinančių ir iš dalies keičiančių straipsnių, numatytų įstatymo dėl finansų sektoriaus ir finansinių paslaugų riziką ribojančios priežiūros projekto 141 straipsnio 6 – 10 dalimis.

22. ECB pažymi, kad Lietuvos banko įstatymo 37 straipsnis nustato piniginio finansavimo draudimą, tačiau nedaro nuorodos į atitinkamas Bendrijos teisės nuostatas. Lietuvos banko įstatymas turėtų nustatyti, kad piniginio finansavimo draudimas kyla iš Sutarties 101 straipsnio, ir kad šio draudimo taikymą tiksliau apibrėžia Taryba, vadovaudamasi Sutartimi[6]. Arba 37 straipsnis galėtų tiesiog būti išbrauktas, kadangi atitinkamos Bendrijos teisės nuostatos, tai yra Sutarties 101 straipsnis ir Reglamentas Nr. 3603/93, yra tiesiogiai taikomi valstybėse narėse.

23. ECB taip pat pažymi, kad Lietuvos teisė turėtų numatyti priemones, apsaugančias nuo valdžios institucijų įsikišimo į Lietuvos banko veiklą, ir ypač į su ECBS susijusius uždavinius. ECB pažymi, kad, pagal Valstybės kontrolės įstatymą, ši institucija turi teisę prižiūrėti, ar efektyviai valdomas valstybės turtas. ECB pabrėžia, kad Valstybės kontrolės veikla neturėtų trukdyti Lietuvos banko išorės auditoriaus, patvirtinto pagal Bendrijos teisės nustatytą tvarką, kuri būtų taikytina Lietuvai šiai įsivedus eurą, vykdomai peržiūrai. Šiuo tikslu Lietuvos banko įstatymas ir bet kokie kiti teisės aktai, siekdami užtikrinti Lietuvos banko nepriklausomumą, turėtų numatyti pakankamas apsaugos priemones, susijusias su Lietuvos banko veiklos peržiūra[7].

24. Ši nuomonė skelbiama ECB tinklalapyje.

Pasirašyta Frankfurte prie Maino, 2005 m. gruodžio 30 d.

[parašas]

*ECB pirmininkas*

Jean-Claude TRICHET

6 Plg. Sutarties 103 straipsnio 2 dalį ir 1993 m. gruodžio 13 d. Tarybos reglamentą Nr. 3603/93, nustatantį apibrėžimus, susijusius su Sutarties 104 ir 104b (1) straipsniuose numatytų draudimų taikymu (OL 332, 1993 12 31, p. 1).

7 Plg. 2002 m. rugsėjo 2 d. ECB nuomonę CON/2002/22 Švedijos finansų ministerijos prašymu dėl siūlomo teisinių nuostatų projekto, įsteigiančio Nacionalinį auditą, įskaitant pasiūlytus Sveriges Riksbank akto (1988:1385) dalinius pakeitimus.